

Є. О. КАЛІНСЬКИЙ

кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри товарознавства, стандартизації та сертифікації
Херсонський національний технічний університет
ORCID: 0000-0002-2605-8759

С. А. ДРАЖНИЦЯ

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної теорії, підприємництва та торгівлі
Хмельницький національний університет
ORCID: 0000-0001-5390-1054

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ТОВАРОЗНАВЧИХ ЕКСПЕРТИЗ ІЗ ВИЗНАЧЕННЯ КОДІВ ТОВАРУ ЗГІДНО З УКТ ЗЕД

Стаття присвячена актуальній проблемі правильної класифікації товарів згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД) за допомогою товарознавчої експертизи. Підкреслюється важливість точного визначення коду товару для нарахування митних платежів, застосування заходів регулювання зовнішньоекономічної діяльності та адміністрування податку на додану вартість. Зазначається, що складність сучасного асортименту товарів часто потребує спеціальних знань та проведення товарознавчих досліджень для встановлення їх класифікаційних ознак.

У статті аналізуються особливості проведення товарознавчої експертизи для цілей класифікації за УКТЗЕД, зокрема методи дослідження складу, будови, функцій та призначення товарів. Розглядаються проблемні аспекти класифікації інноваційних та комбінованих товарів, а також продукції, класифікаційні ознаки якої мають кількісні критерії. Пропонуються шляхи вдосконалення товарознавчої експертизи у цій сфері, такі як використання сучасних аналітичних приладів, інформаційних технологій, підготовка висококваліфікованих фахівців.

В статті наголошується на необхідності чіткого законодавчого регулювання проведення експертиз з визначення кодів товарів, оскільки на практиці виникають випадки залучення до цього процесу інших інституцій, крім митних органів. Підкреслюється важливість правильної класифікації товарів для дотримання митного та податкового законодавства і пропонуються заходи для поліпшення ситуації у цій сфері.

Стаття містить блок-схему порядку проведення товарознавчої експертизи під час класифікації товарів за УКТЗЕД, яка наочно демонструє послідовність етапів цього процесу. Робота має практичну цінність для фахівців у галузі митної справи та зовнішньоекономічної діяльності, а також для виробників та експортерів продукції.

Ключові слова: товарознавча експертиза, методи товарознавчих досліджень, класифікація товарів, УКТЗЕД, митні платежі, зовнішньоекономічна діяльність.

E. O. KALINSKY

Candidate of Technical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Commodity Research, Standardization and Certification
Kherson National Technical University
ORCID: 0000-0002-2605-8759

S. A. DRAZHNYTSIA

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Economic Theory,
Entrepreneurship and Trade
Khmelnitsky National University
ORCID: 0000-0001-5390-1054

FEATURES OF CONDUCTING COMMODITY EXPERTISE FOR DETERMINING PRODUCT CODES ACCORDING TO UCG FEA

The article is devoted to the actual problem of correct classification of goods according to the Ukrainian Classification of Goods for Foreign Economic Activity (UCGF EA) with the help of commodity expertise. The importance of accurate determination of the product code for the calculation of customs payments, application of measures for regulating foreign economic activity, and administration of value-added tax is emphasized. It is noted that the complexity of the modern range of goods often requires special knowledge and conducting commodity research to establish their classification features.

The article analyzes the peculiarities of conducting commodity expertise for the purposes of classification according to UCG FEA, in particular, methods of studying the composition, structure, functions, and purpose of goods. The problematic aspects of the classification of innovative and combined products, as well as products whose classification features have quantitative criteria, are considered. Ways to improve commodity expertise in this area are proposed, such as the use of modern analytical instruments, information technology, and training of highly qualified specialists.

The article emphasizes the need for clear legislative regulation of conducting expertise to determine product codes, as in practice, there are cases of involving other institutions in this process, apart from customs authorities. The importance of correct classification of goods for compliance with customs and tax legislation is emphasized, and measures to improve the situation in this area are proposed.

The article contains a block diagram of the procedure for conducting commodity expertise during the classification of goods according to UCGFEA, which clearly demonstrates the sequence of stages of this process. The work has practical value for specialists in the field of customs affairs and foreign economic activity, as well as for manufacturers and exporters of products.

Key words: commodity expertise, methods of commodity research, classification of goods, UCG FEA, customs payments, foreign economic activity.

Постановка проблеми

В умовах зростання обсягів та ускладнення структури міжнародної торгівлі, питання правильної класифікації товарів набуває особливого значення. Від точності визначення коду товару за УКТЗЕД залежить правильність нарахування митних платежів, застосування заходів нетарифного регулювання тощо. Проте класифікація сучасного асортименту товарів часто потребує спеціальних знань та проведення товарознавчих досліджень. Це зумовлює актуальність проблеми належного проведення товарознавчих експертиз для цілей класифікації товарів згідно з УКТЗЕД.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питання ролі товарознавчої експертизи у класифікації товарів за УКТЗЕД досліджували такі науковці, як Омельченко Н. В., Ткаченко Н. В., Браилко А. С., Калінський Є. О., Авраменко Н., Кульганік О. [1–4]. Зокрема, у роботах [1–2] розглянуто особливості ідентифікації та класифікації керамічних виробів, у дослідженні [3] – проаналізовано проблеми ідентифікації і класифікації товарів 84 та 85 груп, а у праці [4] – висвітлено роль товарознавчої експертизи у митній справі загалом. Проте, враховуючи постійне оновлення асортименту товарів та ускладнення їх конструкції, питання проведення товарознавчих експертиз для класифікації за УКТЗЕД залишається актуальним і потребує подальших досліджень.

Формулювання мети дослідження

Метою дослідження є аналіз особливостей проведення товарознавчих експертиз для визначення коду товару згідно з УКТЗЕД та розроблення рекомендацій щодо удосконалення цього процесу.

Викладення основного матеріалу дослідження

Класифікація товарів за УКТ ЗЕД є обов'язковим етапом при здійсненні митного контролю та оформлення. Від правильності визначення коду товару залежить подальше нарахування митних платежів, застосування заходів тарифного та нетарифного регулювання. Крім того, код товару зазначається у податковій накладній та використовується для адміністрування податку на додану вартість. Отже, точність класифікації має важливе значення не лише для митних процедур, але й для правильності нарахування ПДВ.

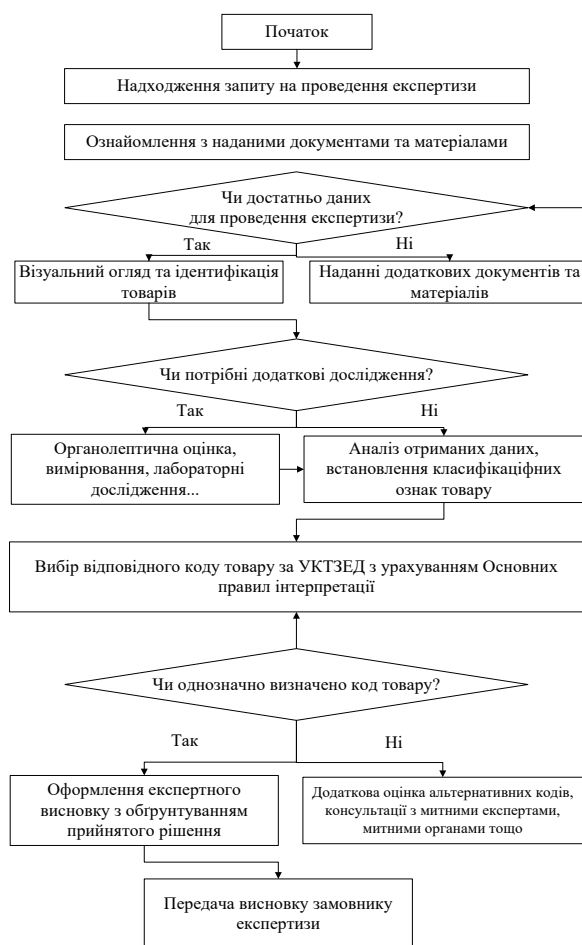
Незважаючи на існування чітко визначених правил, класифікація товарів за УКТ ЗЕД часто стає предметом суперечок між декларантами та контролюючими органами. Це обумовлено складністю і неоднозначністю ідентифікації характеристик окремих товарів, які впливають на визначення їх коду. Для вирішення таких суперечок та встановлення достовірних даних щодо класифікаційних ознак товару все частіше застосовується товарознавча експертиза.

Товарознавча експертиза – це дослідження властивостей товарів з метою їх ідентифікації, класифікації, визначення якісних характеристик, відповідності певним вимогам тощо. В контексті класифікації за УКТ ЗЕД, товарознавча експертиза спрямована на встановлення об'єктивних даних щодо складу, будови, функцій, призначення товару, які є визначальними для його правильного кодування.

Процес проведення товарознавчої експертизи для цілей класифікації за УКТ ЗЕД має свої особливості залежно від специфіки товару. Наприклад, для правильного кодування харчових продуктів критично важливим є дослідження їх рецептурного складу, вмісту окремих інгредієнтів (цукру, какао-продуктів, молочного жиру тощо), способу технологічної обробки. Для промислового обладнання визначальними класифікаційними ознаками можуть бути функціональне призначення, принцип дії, продуктивність, точність виконання операцій.

Методологічний арсенал товарознавчої експертизи включає широкий спектр методів, які дозволяють всебічно дослідити товар та встановити його характеристики. Зокрема, для визначення складу продукту використовують фізико-хімічні та інструментальні методи (хроматографію, спектроскопію тощо). Органолептична оцінка дає змогу визначити зовнішній вигляд, колір, смак, запах товару. Для дослідження конструкційних особливостей,

геометричних розмірів, фізико-механічних властивостей застосовують вимірювальні методи із використанням різноманітних приладів та інструментів.

Рис. 1. Блок-схема порядку товарознавчої експертизи під час класифікації товарів за УКТ ЗЕД

Джерело: складено авторами

При проведенні товарознавчої експертизи з метою класифікації товарів, експерти керуються не лише специфічними методами дослідження, але й положеннями УКТ ЗЕД, поясненнями та рекомендаціями до неї. Адже для правильного кодування товару недостатньо встановити його об'єктивні характеристики, але й необхідно співвіднести їх з критеріями, закладеними в УКТ ЗЕД для тієї чи іншої товарної позиції.

Складність класифікації деяких сучасних товарів за УКТ ЗЕД обумовлена низкою чинників. По-перше, прискорення науково-технічного прогресу призводить до появи інноваційних товарів з принципово новими характеристиками, які важко віднести до певної товарної групи. По-друге, багато товарів є комбінованими, тобто містять компоненти, які окремо класифікуються в різних товарних позиціях. Прикладом можуть слугувати т.зв. «розумні» годинники, які поєднують функції хронометра та електронно-обчислювальної машини. По-третє, класифікаційні ознаки деяких товарів (наприклад, вміст окремих речовин) мають кількісні критерії, точне встановлення яких потребує спеціального лабораторного обладнання та методик досліджень.

Вирішення зазначених проблемних моментів товарознавчої експертизи вимагає постійного вдосконалення її методологічної та технічної бази. Зокрема, перспективним є використання сучасних аналітичних приладів (газових та рідинних хроматографів, мас-спектрометрів, ІЧ- та ЯМР-спектрометрів), які дозволяють з високою точністю визначати хімічний склад та будову речовин. Важливу роль також відіграє розвиток інформаційних технологій, зокрема, створення спеціалізованих баз даних товарів з детальним описом їх характеристик, автоматизованих систем ідентифікації та класифікації продукції на основі штрих-кодів, RFID-міток тощо.

Окремим напрямом удосконалення товарознавчих експертиз є підготовка висококваліфікованих фахівців, які володіють глибокими знаннями сучасного асортименту товарів, методів їх дослідження, вміють працювати з нормативними документами, здатні приймати обґрунтовані рішення щодо класифікації продукції. Для цього необхідно забезпечити якісну базову освіту товарознавців, а також створити систему їх регулярного підвищення кваліфікації з урахуванням динамічних змін у сфері виробництва та міжнародної торгівлі.

Таким чином, товарознавча експертиза відіграє важливу роль у забезпеченні правильної класифікації товарів за УКТ ЗЕД, від якої залежить ефективність митного контролю та адміністрування податків. Подальший розвиток цього напрямку експертної діяльності вимагає удосконалення методології досліджень, розширення технічної бази, впровадження інноваційних підходів та інформаційних технологій, підвищення кваліфікації фахівців-експертів. Реалізація цих заходів дозволить мінімізувати ризики неправильної класифікації товарів, забезпечити належне виконання фіскальної та регулюючої функцій держави у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Висновки

Товарознавча експертиза є важливим інструментом правильної класифікації товарів за УКТЗЕД, що сприяє забезпеченню повноти надходження митних платежів та дотриманню заходів регулювання ЗЕД. Подальший розвиток товарознавчих досліджень у цій сфері вимагає вдосконалення їх методології, розширення технічної бази, впровадження інноваційних підходів. Це дозволить посилити роль товарознавчої експертизи як дієвого засобу класифікації товарів в умовах сучасних викликів міжнародної торгівлі.

Узагальнюючи наведене, можна зазначити наступне:

На даний момент у законодавстві України відсутні чіткі і єдині підходи до розуміння правомірності залучення державних або громадських інституцій для визначення кодів товарів за УКТ ЗЕД. Це може призводити до розбіжностей і невизначеності у практичному застосуванні.

Незважаючи на сформульовану правову позицію судів, яка підтверджує, що виключна компетенція у визначенні кодів товарів за УКТ ЗЕД для митних цілей належить митним органам, іноді в практиці все ж трапляються випадки, коли інші інституції намагаються проводити експертизи з цього питання.

Аналіз порушень у митній та податковій сферах показує, що серед них часто виникають ситуації, пов'язані з невірною класифікацією товарів за кодами УКТ ЗЕД. Це підкреслює важливість правильної класифікації для дотримання податкового та митного законодавства.

Отже для поліпшення законодавчого регулювання проведення експертиз з визначення кодів товарів згідно з УКТ ЗЕД, можна рекомендувати низку заходів, зокрема: визначення завдань експертизи, залучення державних чи громадських інституцій, розроблення єдиної методики тощо.

Список використаної літератури

1. Тіхосова Г.А., Вербицький О.М., Калінський Є.О. Товарознавча характеристика ідентифікаційних ознак керамічного посуду з метою класифікації відповідно до УКТЗЕД. *Товарознавчий вісник* : зб. наук. пр. Вип. 12. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2019. 348 с.
2. Омельченко Н. В., Ткаченко Н. В., Браилко А. С. Класифікація плитки керамічної глазурованої виробництва ПАТ «Харківський плитковий завод» для митних цілей. *Актуальні проблеми теорії і практики експертизи товарів* : матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (16–18 березня 2016 року). Полтава : ПУЕТ, 2016. С. 48–50.
3. Тороус В., Калінський Є. Проблеми ідентифікації і класифікації товарів 84 та 85 груп в УКТ ЗЕД: *Сучасні виклики та перспективи розвитку економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності* : зб. наук. праць Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції науковців та здобувачів вищої освіти (15 грудня 2022 р., м. Кам'янець-Подільський, ЗВО «ПДУ»). Кам'янець-Подільський: ЗВО «ПДУ», 2022. С. 69.
4. Авраменко Н.Л., Кульганік О.М. Роль митних експертиз у зовнішньоекономічній діяльності суб'єктів підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск 57. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-21>

References

1. Tikhosova, H.A., Verbytsky, O.M., & Kalinsky, Ye.O. (2019). *Tovarnoznavcha kharakterystyka identyfikatsiynykh oznak keramichnoho posudu z metoyu klasyfikatsiyi vidpovidno do UKTZED* [Commodity characteristics of identification features of ceramic tableware for the purpose of classification according to UCGFEA]. *Tovarnoznavchyy Visnyk: Zbirnyk Naukovykh Prats'*, 12, 348. Luts'k: RVV Luts'koho NTU.
2. Omelchenko, N. V., Tkachenko, N. V., & Brailko, A. S. (2016). *Klasyfikatsiia plytky keramichnoi hlazurovanoj vyrobnytstva PAT "Kharkivskyyi plytkovyi zavod" dlia mytnykh tsilei* [Classification of glazed ceramic tiles produced by PJSC "Kharkiv Tile Plant" for customs purposes]. In *Aktual'ni problemy teorii i praktyky ekspertyzy tovariv: Materialy III Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi internet-konferentsiyi* (pp. 48-50). Poltava: PUET.
3. Torous, V., & Kalinsky, Ye. (2022). *Problemy identyfikatsiyi i klasyfikatsiyi tovariv 84 ta 85 hrup v UKT ZED* [Problems of identification and classification of goods of groups 84 and 85 in UCG FEA]. In *Suchasni vyklyky ta perspektyvy rozvytku ekonomiky, pidpryyemnytstva, torhivli ta birzhovoyi diyal'nosti: Zbirnyk naukovykh prats' Vseukrayins'koyi naukovo-praktychnoyi Internet-konferentsiyi naukovtsiv ta zdobuvachiv vyshehoi osvity* (p. 69). Kam'yans'k-Podil's'kyi: ZVO "PDU".
4. Avramenko, N.L., & Kulhanik, O.M. (2023). *Rol' mytnykh ekspertyz u zovnishn'oeconomichniy diyal'nosti sub'yektiv pidpryyemnytstva* [The role of customs examinations in the foreign economic activity of business entities]. *Ekonomika ta Suspil'stvo*, 57. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-21>